

Verneverdien på Vefsnavassdraget

NVE og DN har definert verneverdien på Geologisk mangfold, Biologisk mangfold, Landskapsbilde, Friluftsliv, Kulturmiljø, Samiske interesser og Landbruk til Absolutt høyeste verneverdi.

Direktoratet (DN) påpeker i sin høring om vassdraget:

... de åpenbart store verdiene som ligger i dette nedbørfeltets størrelse i kombinasjon med urørthet. Feltet har svært stort geologisk og biologisk mangfold, store opplevelsesverdier og rike friluftslivsmuligheter. I tillegg er det her store verdier knyttet til kulturminner og samiske interesser.

Vefsna står i en særstilling mellom laksevassdragene i Nordland som et historisk viktig laksevassdrag også i nasjonal sammenheng. Vassdragets produksjonspotensial er meget stort og samfunnet har i over 100 år investert vesentlige ressurser for å styrke og opprettholde laksestammen her.

*DN vil i sin vurdering av Vefsna vise til NVEs egen argumentasjon i den generelle delen i innstillingen om å legge spesielt vekt på **helhetlige vassdrag**. NVE har i forhold til mange forslag argumentert mot vern grunnet manglende helhet ved at deler av hovedvassdrag og større sidevassdrag har falt ut grunnet manglende verdier eller eksisterende inngrep. På grunnlag av dagens status i Vefsna står dette vassdraget i en særstilling blant alle de foreslåtte vassdragene både med hensyn til representativitet, størrelse, verdier og inngrepsstatus. ..*

*DN mener en i vurderingen av Vefsna bør legge **vesentlig større vekt på de nasjonale verneinteressene og mindre vekt på de lokale interessene og de konkrete vannkraftprosjektene.***

Det siste store urørte vassdraget i Norge

Det er knapt noen større vassdrag igjen i hele Norge som ikke er berørt av vassdragsreguleringer. Bare 3 av våre 12 vassdrag med et nedbørfelt på over 4000 km² kan karakteriseres som mindre utbygd i dag. To av dem er vernet (Tana og Trysilelva) og Vefsna er den tredje og siste av disse.

Naturen langs Vefsna er i store deler av vassdraget urørt av påvirkning fra menneskelig aktivitet og kan på mange måter betegnes som villmark av ypperste klasse.

Vefsna som referanseprosjekt i verdenssammenheng

Vefsna har en historie og et potensial til å kunne bli et referanseprosjekt i verdenssammenheng. For å vise at vi bryr oss om vårt miljø, er et varig vern av uerstattelige naturressurser nødvendig og selvfølgelig.

I en fagrapport fra 1990, utarbeidet av en ekspertgruppe på oppdrag fra **Nordisk Ministerråd**, er Vefsna foreslått vernet som et av de mest verdifulle vassdrag i nordisk vassdragsnatur. I rapporten heter det bl.a.:

Svært få, om noen, vassdrag i Norden er i dag uberørt av menneskelige inngrep. I en slik situasjon er det særlig viktig å sikre de vassdrag som er minst berørte som referanseområder for forskning, undervisning og forvaltning.

Vefsnavassdraget er ved sin utstrekning og variasjonsbredde unik både innenfor landsdelen og i en nasjonal og internasjonal sammenheng. Vefsna er dronningen blant elvene i Nordland. Ei urørt elv er noe av det mest verdifulle arvesølv vi kan gi videre til de kommende generasjoner og dette kan best oppnås gjennom et vern mot kraftutbygging.

Samiske interesser

Innenfor nedbørsfeltet til Vefsna er det viktige samiske interesser knyttet til reindrift, jordbruk, utmarksnæring, kulturmiljø og kulturminner.

Pr. i dag har vi ikke full oversikt over det samiske kulturmiljø og kulturminner, men vi vet at vi har hatt **samisk bosetting i området de siste 3-4000 år**. Dette betyr at den samiske kulturarv er mange ganger så lang som den norske bosetningen og dermed har meget stor betydning i bevarings spørsmål.

For dagens reindrift er området av særlig stor betydning da beite-, kalvings- og flytteområder stadig har blitt innskrenket.

Opplevelsesverdien på et urørt vassdrag vil bare øke i framtiden

På indre Helgeland har vi få kulturbaserte reiselivsprosjekter av betydning, men ei levende elv vil i framtiden være av uvurderlig opplevelsesverdi og kunne gi store og varige ringvirkninger for det totale livsmiljø og næringsliv.

Opplevelsesverdien på et urørt Vefsnavassdrag vil bare øke i framtiden. Sett i forhold til potensialet for å utvikle næringsvirksomhet rundt elva, vil denne bare øke i verdi..

Vi godtar ikke en utvikling hvor det eneste vi har å snakke om er historien om hvordan det engang var. Det er utbygd nok store vassdrag i Norge.

Viktigste vassdragsvernespørsmålet i Norge ?

Vern av verdiene langs Vefsna er det viktigste vassdragsvernespørsmål i Norge i dag. Et vern vil sikre det siste store og forholdsvis inngrepsfrie vassdraget i Norge mot utbygging, bare tre av våre 12 vassdrag over 4000 km² kan karakteriseres som mindre utbygd. To av dem er vernet (Tana og Trysilelva) og Vefsna er det tredje og siste av disse.

Friluftinteresserte og andre verneinteresserte i Norge (og i utlandet) er sannsynligvis ikke klar over hva som holder på å skje!

Raftere og elvekajakkpadlere begynner å hevde at Vefsna er minst like ”rå” som Sjøa og vi vet at slike forhold representerer et lokalt næringspotensial som er betydelig. I denne sammenheng er **Austervefsna den viktigste delen av vassdraget og nettopp her vil vi få de største konsekvenser av en eventuell kraftutbygging.**

Et regionalt, nasjonalt og internasjonalt ansvar overfor Vefsnalaksen

Vi har et nasjonalt og internasjonalt ansvar overfor vern av de nordatlantiske laksestammer. Den beste måten å ivareta dette ansvaret på er gjennom et varig vern mot vasskraftsutbygging. Hvis vi ser bort fra Tana, har Vefsna det største gyte- og oppvekstområdene for laks i hele Norge. Sjørretbestanden i Vefsna er dessuten blant de aller beste i landet.

Hvis ikke dette alene er nok til at vassdraget har en selvfølgelig plass blant vernede vassdrag, er det vanskelig å tenke seg hva som egentlig skal til for at et vassdrag skal vernes.

Det kan ikke være slik at lokale interesser for kraftutbygging skal gå foran det større ansvar som pålegges oss gjennom et bærekraftig miljøansvar.

Vefsna er det viktigste og største laksevassdraget i Nordland.

Nasjonalt laksevassdrag og Nasjonal laksefjord

Blir elva vernet mot store kraftutbygginger, vil vassdraget komme i sterk betraktning som et ”Nasjonalt Laksevassdrag” (**Rieber Mohn utvalget**). Samtidig vil de nære fjordsystemer kunne bli definert som ”Nasjonal Laksefjord” Det er ingen automatikk i dette, men de kvaliteter som et nesten urørt vassdrag dermed får, vil måtte tas med i en slik vurdering.

En klassifisering som Nasjonale laksevassdrag/fjorder vil hindre at de indre fjordsystemer blir et nytt område hvor oppdrettsnæringen får innpass og dette vil igjen føre til at vassdraget blir vernet mot problemer som lakselus, rømninger og laksesykdommer som er kjent fra oppdrettsnæringen.